

Gaziel, les platges i el turisme

La seva passió pel mar, la costa i la platja el converteix en un herald anunciador de la indústria turística i alhora en un crític als seus resultats

Gaziel va ser un enamorat no tan sols de Sant Feliu de Guíxols —població a la qual va dedicar el llibre *Una vila del vuit-cents* (1953) i que després va tenir la versió definitiva, corregida i molt ampliada, amb *Sant Feliu de la Costa Brava* (1963)—, sinó del conjunt de la Costa Brava, a la qual va dedicar apassionades, gairebé hiperbòliques, descripcions.

LLUÍS FREIXAS
MASCORT > TEXT

Agustí Calvet, l'home que va perdre el nom, com Azorín, devorat pel seu pseudònim periodístic, recorda com era la Costa Brava abans de dir-se'n —«igual que una terra verge d'Amèrica o Oceania»— i afirma que «la puresa intocada, la gràcia terrenal, el perfum, la soledat, la quietud i la pau de les cales i platges (...) no solament ara estan perduts del tot», sinó que no les ha pogut trobar enlloc més del món. Com a home viatjat que era, Gaziel admet que ha vist «paratges molt més acurats i rics, més grandiosos, amb naturalesa més forta». Però si n'hem de fer cas, ni a l'Adriàtic, ni a Grècia, ni al Bòsfor, ni a l'Àfrica, ni a la Florida, ni a les Antilles, ni al Carib, ni al Pacífic no va trobar mai res que el corprengués «com el benestar i la bonança de la Costa Brava i d'indrets de Mallorca, cosins germans seus».

Pot sorprendre que el plany per aquest paradís perdut provingui del mateix home que qualifica el turisme com «la segona rifa» que li ha tocat a Sant Feliu. La primera va ser el suro. L'antic director de *La Vanguardia* no s'estava de recordar com ell i altres havien

advertit, «després de córrer món i veure una mica el que s'esdevenia fora de casa», que la

FELIU ROMANI. COL·LECCIÓ JOAQUIM CABEZAS. INSPA - DIPUTACIÓ DE GIRONA

>> Agustí Calvet i Pascual (Sant Feliu de Guíxols, 1887 - Barcelona, 1964).

>> Platja de Sant Pol a s'Agaró. Al fons, el xalet Montseny.

Agustí Calvet, l'home que va perdre el nom, com Azorín, recorda com era la Costa Brava abans de dir-se'n, «igual que una terra verge d'Amèrica o Oceania»

RICARD MUR. FONDS EMILI MASSANAS I BURCET. INSPA I - DIPUTACIÓ DE GIRONA

N.º 97 Colecciones MUR

AUTOR DESCONEGUT. FONDS EMILI MASSANAS I BURCET. INSPA I - DIPUTACIÓ DE GIRONA

AUTOR DESCONEGUT. FONDS EMILI MASSANAS I BURCET. INSPA I - DIPUTACIÓ DE GIRONA

Costa Brava i les Balears havien de ser «un dels indrets preferits del turisme mundial». I rebla el clau: «Va ser una previsió perfecta, plenament confirmada».

Per això Gaziel no s'està de lamentar que el sector turístic nasqués de l'atzar i creixés a l'atzar, que la gent mirés a l'interior. «Que nosaltres, els que ho vèiem a venir, no féssim res per aprofitar-nos-en econòmicament no té res d'estrany. De botifarres com aquesta, a mi me n'han passades moltes per davant, i mai no se m'ha acudit provar d'atrapar-ne una», escriu. «Érem gent lúcida, però inerm», i considera normal la seva passivitat però el sorprèn que «aquells hisendats» que havien fet «grosses fortunes» en la segona meitat del XIX no actuessin amb visió de futur. La raó de la sorpresa? «Els magnats del suro no eren pas gent poc esbandida o reclosa (...) era justament aquella que coneixia Europa pam a pam i estava cansada de passejar-se per la côte d'Azur, per la Riviera italiana, per les costes dàlmates, gregues i dels Dardanel...». Per això es pregunta quina seria, a França, la realitat de la carretera de

A la primera meitat del segle xx, la platja no tenia el menor interès: «L'aversion a la mar era tan general, que fins els mateixos pescadors en fugien»

Sant Feliu a Tossa, per a ell desaprovada; com per a Josep Pla, que va escriure que tenia tants revolts com dies hi ha a l'any, o com a per a l'escriptor anglocatalà John Langdon-Davies, que va afirmar que era una carretera que no anava enlloc.

A la primera meitat del segle xx, la platja, que ara —a la segona dècada del segle xxi, però també als anys seixanta del xx, quan escriu Gaziell— mou milions de persones, no tenia el menor interès: «L'aversió a la mar era tan general, que fins els mateixos pescadors en fugien (...) el pescador va a mar com el pagès va al tros, a guanyar-s'hi durament la vida». «El sorral, de banda a banda, era ple de llaguts i botes de pescadors, amb les xarxes a assecar, esteses», i només es dedicava als banyistes l'extrem de Sant Elm, on hi va haver tradicionalment els establiments de banys de mar, «els banyadors»: «unes instal·lacions rudimentàries» que «no passaven mai de barraques de fusta, a la vora de l'aigua, amb departaments d'homes i dones, rigorosament separats». Aquest aïllament per sexes, explica Gaziell, era mantingut fins a uns metres endins de l'aigua «per mitjà d'uns cortinatges d'espart, espessos i rasposos, i d'un sistema de cordes que barraven el pas». En general les dones es posaven en remull agafades als cordatges

sense poder veure res de l'entorn. Els homes, qui ho diria, «eren una mica més ardits, sobretot per rondar la clausura femenina».

Per això, per l'ocupació pesquera de la major part de la platja i per les reduïdes possibilitats d'esbarjo que oferien els banys a esperits mariners lliures, Gaziell afirma que la veritable platja de Sant Feliu és Sant Pol. Al nucli residencial de s'Agaró l'escriptor guixolenc hi veu, precisament, «un dels pocs esforços lloables [de projecte turístic], degut a la tenacitat d'uns particulars», però lamenta la pèrdua de la toponímia que ell considera original. Gaziell creu que el parlar salat —ja aleshores en franca retirada— i la denominació de la riera Garó que hi desguassava feia habitual parlar de la punta de sa Garó, i que l'article salat es va convertir en un curiós apòstrof. Joan Coromines —i Gaziell el cita— escriu Segueró (terme al qual remet la *Gran Enciclopèdia Catalana* com a origen etimològic del topònim), i afirma al *Diccionari Etimològic* que la grafia s'Agaró «és un disbarat» que s'ha generalitzat «a despit de la nostra cultura» i «del sentit comú lingüístic». Potser una mica com l'amor acrític —i sense planificar— pel formigó, el sol, la platja i el turisme.

>> *Diverses vistes i moments de la platja de Sant Pol a s'Agaró.*

Lluís Freixas és escriptor.

Al nucli residencial de s'Agaró l'escriptor guixolenc hi veu «un dels pocs esforços lloables [de projecte turístic], degut a la tenacitat d'uns particulars»